

Koulutuskeskus Brahe

TYÖELÄMÄJAKSON PROSESSIN KUVAUS

Oppimisen tuen ja erityisen tuen toteutuminen työelämäjaksolla

KOULUTUSKESKUS
BRAHE

Hyväksytty kuntayhtymän johtoryhmässä 16.10.2025

Koulutuskeskus Brahe

Koulutuskeskus Brahe on monialainen ammatillisen koulutuksen järjestäjä, joka tarjoaa koulutusta niin nuoriso- ja aikuisopiskelijoille kuin yritys- ja elinkeinoelämän toimijoille. Brahessa opiskelee noin 2000 opiskelijaa viidessä eri yksikössä Raahessa, Siikajoella ja Oulussa. Opiskelijoita koulutetaan tekniikan aloille, palvelualoille, luoville aloille ja luonnonvara-aloille. Kokonaisopiskelijamäärästä noin puolet kuuluu oppivelvollisuuden piiriin. Koulutuskeskus Brahen strategian ytimessä on tiivis yhteistyö alueen yritys- ja elinkeinoelämän kanssa.

1 Työelämäjakson suunnittelu ja valmistelu

Suunnittelu

Päivitetään HOKS ja kirjataan suunnitelma.

Suunnittelussa mukana opiskelija ja opettaja sekä tarvittaessa erityisopettaja, huoltaja, työpaikkaohjaaja tai muu taho.

Työpaikalla oppiminen on tavoitteellista opiskelua. Opiskelijan, työpaikkaohjaajan ja opettajan yhdessä laatima suunnitelma mahdollistaa, että kaikki osapuolet sitoutuvat opiskelijan opintojen edistämiseen. Hyvä suunnitelma varmistaa opiskelijan opintojen etenemisen tavoiteaikataulussa ja toimii myös työpaikkaohjaajalle opiskelijan ohjaamisen välineenä.

Työssäoppimista suunniteltaessa opettaja selvittää opiskelijan aiemmin hankitun osaamisen, oppimisen tuen ja erityisen tuen tarpeet. Työelämäjaksolle on tärkeää määritellä selkeät tavoitteet. Tavoitteita määriteltäessä on otettava huomioon tutkinnon perusteet sekä opiskelijan henkilökohtaiset tavoitteet.

Suunnitteluvaiheessa opettaja päivittää henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman (HOKS) yhdessä opiskelijan kanssa. Opettaja kirjaa työssäoppimispaikan, jakson aikataulun, oppimistavoitteet sekä opiskelijan tarvitseman oppimisen tuen tai erityisen tuen sekä tuen toteuttamisen tavat. Henkilökohtaisen osaamisen kehittämisen suunnitelman (HOKS) päivityksessä on oppivelvollisten osalta mukana myös huoltaja. Tarvittaessa mukana voi olla myös muita ammattilaisia esimerkiksi erityisopettaja tai työpaikkaohjaaja.

Opettaja kirjaa miten yhteisiä aineita edistetään työssäoppimisjakson aikana sekä miten ja milloin osaamisen osoittaminen toteutetaan.

Opettaja huolehtii, että opiskelijalle on osoitettu työpaikalta sellainen työpaikkaohjaaja, joka toimii tukena käytännön työtehtävissä ja ohjaa opiskelijaa. Työpaikkaohjaajan tulee tietää, mitä opiskelijan suunnitelmaan on kirjattu työssäoppimisjakson tavoitteista, tukitoimista, työturvallisuuteen vaikuttavista asioista sekä aikatauluista.

Opettaja rohkaisee opiskelijaa kertomaan työpaikkaohjaajalle (erityisistä) tuen tarpeista, jotka voivat vaikuttaa työssä oppimiseen tai jaksamiseen. Tässä voidaan käyttää apuna esimerkiksi Wilmasta löytyvää tuen tarpeita kartoittavaa lomaketta. Opettaja voi opiskelijan suostumuksella olla tukena kertomassa tuen tarpeista. Työelämäjakson suunnitteluvaiheessa opiskelija, työpaikkaohjaaja ja opettaja sopivat miten pitävät yhteyttä työssäoppimisjakson aikana.

Ennen työn aloittamista oppilaitos ja työpaikka solmivat koulutussopimuksen tai opiskelija, oppilaitos ja työnantaja oppisopimuksen. Opettaja huolehtii, että koulutussopimus annetaan tiedoksi opiskelijalle ja oppivelvollisen huoltajalle. Opettaja tekee vaarallisen työn teettämisestä alaikäisen opiskelijan osalta ilmoituksen työsuojeluviranomaiselle.

2 Työelämäjakson aloitus

Aloitus

Työpaikkaohjaaja, opiskelija ja opettaja arvioivat ensimmäisten viikkojen aikana suunnitelmaa ja tukitoimien toimivuutta.

Tarvittaessa tehdään muutoksia.

Opettaja varmistaa työpaikan soveltuvuuden tutkinnon osan suoritukseen.

Työpaikkaohjaaja perehdyttää opiskelijan työpaikan käytäntöihin ja turvallisuusohjeisiin. Opettaja varmistaa, että opiskelija on perehdytetty käytäntöihin ja että työturvallisuus on huomioitu perehdytyksessä. Opettaja kertoo ohjaajalle lisäksi työpaikkaohjaajakoulutuksesta. Opettaja varmistaa, että työpaikkaohjaaja ja opiskelija ovat tietoisia mahdollisista oppimisen tuen tai erityisen tuen järjestelyistä. Tukitoimia voivat olla esimerkiksi vahvistettu ohjaus, osallistuminen ammatilliseen tukiopeutukseen oppilaitoksella, oppimateriaalien mukauttaminen tai työ- ja toimintakykyä lisäävät apuvälineet. Tarvittaessa ohjaaja tai opettaja voivat tukea opiskelijaa työelämäjakson alussa menemällä mukaan työpaikalle. Myös työaikaa tai -tehtäviä voidaan mukauttaa opiskelijan tarpeiden mukaan.

Opettaja on yhteydessä työpaikkaohjaajaan ja opiskelijaan ensimmäisen kerran viikon sisällä koulutusjakso aloituksesta. On tärkeää arvioida oppimisen sujuvuutta sekä tukitoimien tarkoituksenmukaisuutta heti työssäoppimisjakson alussa.

Työpaikkaohjaaja ohjaa opiskelijaa työtehtävissä ja antaa palautetta säännöllisesti ja oikea-aikaisesti osaamisen kehittymisestä. Opettaja perehdyttää työpaikkaohjaajan palautteen antamiseen. Työpaikkaohjaaja perehdytetään myös erottamaan osaamisen hankkiminen ja osaamisen osoittaminen. Osaamisen hankkimisella tarkoitetaan prosessia, jossa opiskelija hankkii ja kehittää tarvittavia tietoja ja taitoja saavuttaakseen tutkinnon perusteissa määritellyn osaamisen. Osaamisen osoittamisella tarkoitetaan näyttöä. Näytössä opiskelija osoittaa, miten hyvin hän on saavuttanut tutkinnon perusteissa määritellyn ammattitaidon tai osaamisen. Arviointi tehdään osaamisen osoittamisesta eli näytöstä.

3 Työelämäjakson aikainen seuranta ja tuki

Toteutus ja seuranta

Yhteydenpito työpaikalle sovitusti ja säännöllisesti.

Arvioidaan osaamisen kehittymistä ja tukitoimia. Tarvittaessa tehdään muutoksia.

Opettaja sopii säännöllisiä tapaamisia opiskelijan ja työpaikkaohjaajan kanssa. Tapaamiset voidaan järjestää työpaikalla tai etäyhteyksin. Myös muista yhteydenpidon tavoista voidaan sopia.

Opettaja ja työpaikkaohjaaja seuraavat opiskelijan edistymistä ja antavat opiskelijalle jatkuvaa palautetta osaamisen kehittymisestä. Tarvittaessa opettaja päivittää yhdessä opiskelijan kanssa henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman (HOKS) työelämäjakson aikana.

Tukitoimien toteutus ja seuranta työelämäjaksolla

Opiskelijalla on oikeus oppimisen tukeen tai erityiseen tukeen, jota hän tarvitsee saavuttaakseen tutkinnon perusteiden mukaisten ammattitaitovaatimukset. Tuen tulee toteutua myös työelämäjaksolla.

Opettaja, työpaikkaohjaaja ja erityisopettaja seuraavat tukitoimien toteutumista tiiviisti. Työpaikkaohjaajalla on iso rooli tukitoimien toteutuksessa. Työpaikkaohjaajan perehdyttämisestä vastaavat vastuuopettaja ja erityisopettaja.

Erityisopettaja on mukana seuraamassa tukitoimien toteutumista, esimerkiksi osallistumalla seurantapalaveriin ja pitämällä yhteyttä opiskelijaan ja huoltajaan. Opettaja ja erityisopettaja kirjaavat tukitoimien toteutumisen Wilmaan.

4 Osaamisen osoittaminen työpaikalla

Osaamisen osoittaminen

Opiskelija, työpaikkaohjaaja ja opettaja suunnittelevat näytöt.

Tarvittaessa suunnittelussa mukana myös erityisopettaja.

Osaamisen osoittaminen toteutetaan aloituspalaverissa suunnitellussa aikataulussa, mikäli opiskelijan osaaminen on riittävä. Opettaja ja työpaikkaohjaaja arvioivat opiskelijan valmiutta näyttöön. Mikäli osaamisessa on puutteita, opiskelija, työpaikkaohjaaja ja vastuuopettaja tekevät suunnitelman puuttuvan osaamisen hankkimisesta. Tähän suunnitteluun osallistuu tarvittaessa myös erityisopettaja. Opettajan tehtävä on perehdyttää opiskelija, työpaikkaohjaaja ja näytön arvioija näyttöön ja arviointiin. Kaikkien osapuolten tulee olla tietoisia näytön kokonaisuudesta. Kaikkien on tiedettävä, milloin näyttö alkaa ja päättyy.

5 Työelämäjakson päättäminen

Päättäminen

Arvioidaan asetettujen tavoitteiden ja tukitoimien toteutumista.

Kirjataan arviointi ja toteutuneet tukitoimet Wilmaan.

Työelämäjakson päätteeksi opettaja ja opiskelija arvioivat, miten jaksolle asetetut tavoitteet ovat toteutuneet.

Työssäoppimisjakson päätyttyä opettaja päivittää opiskelijan henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman (HOKS) ja varmistaa että arvioidut näytöt on kirjattu Wilmaan. Opettaja huolehtii, että Wilmaan on kirjattu kaikki tiedot mahdollisista tukitoimista ja niiden toteutumisesta. Opettaja kirjaa Wilmaan sellaiset huomiot ja opiskelijalle kertyneen osaamisen, jotka voivat vaikuttaa tuleviin työelämäjaksoihin ja niiden suunnitteluun.

Opettaja muistuttaa työpaikkaohjaajaa tulevasta työpaikkaohjaan ARVO-palautteesta sekä työnantajapalautteesta. Palautteessa arvioidaan yhteistyötä oppilaitoksen kanssa, ei yksittäistä opiskelijaa. Palaute vaikuttaa oppilaitoksen rahoitukseen.

Keskeiset käsitteet

Erityinen tuki ammatillisessa koulutuksessa: Opiskelijalla on oikeus erityiseen tukeen, jos hän oppimisvaikeuksien, vamman, sairauden tai muun syyn vuoksi tarvitsee pitkäaikaista tai säännöllistä erityistä oppimisen ja opiskelun tukea. Tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa tutkinnonperusteiden mukaisen ammattitaidon ja osaamisen. Erityisopetuksen tavoitteena on myös edistää opiskelijan opintoja ja hyvinvointia yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon, kuntoutuspalveluiden ja opiskelijan muiden sidosryhmien kanssa. Opiskelijan tarvitsema erityisen tuen tarve, suunnitellut tukitoimet ja erityisjärjestelyt kirjataan opiskelijan henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan (HOKS) tutkinnon osittain.

Erityistä tukea tarvitsevan opiskelijan työssäoppiminen: Erityisopiskelijan työssäoppiminen voi edellyttää erityispedagogisin ja monipuolisin vaihtelevin menetelmin annettua tukea tutkinnon osittain, myös työpaikalla järjestettävässä koulutuksessa. Tuen suunnittelussa voi hyödyntää Wilmasta löytyvää tuen tarpeen kartoittamisen lomaketta. Tuen muodot suunnitellaan jokaiselle erityistä tukea tarvitsevalle opiskelijalle tarpeen mukaan. Tuen muotoja voivat olla esimerkiksi vahvistettu ohjaus, työssäoppimispaikan valinta opiskelijan tarpeiden mukaan, selkokielliset tai kuvalliset työohjeet, mukautetut työajat tai tehtävät sekä erilaiset apuvälineet. Tuen muotoja suunniteltaessa on tärkeää ottaa huomioon opiskelijan yksilölliset tarpeet sekä työpaikka toimintaympäristönä. Opettaja voi tehdä yhteistyötä tuen tarpeen arvioinnissa erityisopettajan kanssa.

HOKS Henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma: Ammatilliseen perustutkintoon johtavassa koulutuksessa opiskellaan henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman (HOKS) mukaan. Opintojen henkilökohtaistaminen tarkoittaa sitä, että jokaiselle ammatillisen koulutuksen opiskelijalle suunnitellaan ja toteutetaan hänen tavoitteitaan ja tarpeitaan vastaava opintopolku.

Koulutusopimus: Koulutusopimus on oppilaitoksen ja työnantajan välinen sopimus opiskelijan osaamisen hankkimisesta. Opettaja ja työnantaja suunnittelevat opiskeltavan koulutuksen sisällön ja työtehtävät, joita tekemällä opiskelija oppii ammattitaitovaatimusten mukaiset taidot. Koulutusopimus ei ole työsuhde. Työpaikka ei maksa palkkaa koulutusopimuksen ajalla tehtävästä työstä.

Oppimisen tuki: Opiskelijalla on oikeus oppimisen tukeen, jota hän tarvitsee tutkinnon tai koulutuksen perusteiden ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttamiseksi. Oppimisen tuki järjestetään osana tutkintokoulutusta. Oppimisen tuki on opettajan antamaa tukiopetusta sekä opetus- ja ohjaushenkilöstön antamaa tukea ja ohjausta. Erityisopettaja voi konsultoimalla tukea muita opettajia ottamaan huomioon opiskelijoiden erityispedagogisia tarpeita esimerkiksi opetuksessa, ohjauksessa, osaamisen hankkimisessa ja osaamisen osoittamisessa. Osana oppimisen tukea voidaan antaa erityisopettajan antamaa erityisopetusta. Erityisopettajan antama erityisopetus voi olla riittävä oppimisen tuen muoto niille opiskelijoille, joilla on lievempiä oppimisvaikeuksia esimerkiksi lukemisessa, kirjoittamisessa tai matematiikassa. Oppimisen tuen suunnitelma ja toteutuneet toimenpiteet kirjataan Wilmaan tutkinnon osittain.

Oppisopimus: Oppisopimus on työsopimus. Oppisopimuksella tutkinnon tai sen osan voi suorittaa useammassa yrityksessä. Oppisopimuksella voi suorittaa minkä tahansa toisen asteen ammatillisen tutkinnon ja kouluttautua tehden työtä, josta saadaan palkkaa.

Osaamisperusteisuus: Ammatillisen koulutuksen tutkintorakenne on osaamisperusteinen. Se edistää aikaisemmin hankitun osaamisen tunnustamista osaksi tutkintoa. Kukin opiskelija opiskelee vain sellaista, mistä hänellä ei vielä ole osaamista. Opiskeluaika määräytyy yksilöllisen opiskelutarpeen ja etenemisen mukaan.

Osaamispiste: Ammatillisen perustutkinnon ja tutkinnon osien mitoituserusteena on osaamispiste (osp). Tutkinnon osien laajuus osaamispisteinä määräytyy sen mukaan, mikä on niihin sisältyvän osaamisen kattavuus, vaikeusaste ja merkittävyys suhteessa koko tutkinnon ammattitaitovaatimuksiin ja/tai osaamistavoitteisiin.

Työssäoppiminen: Työpaikalla oppimisesta sovitaan joko koulutus- tai oppisopimuksella. Molemmista sopimusmalleissa koulutuksen järjestäjä varmistaa, että työpaikalta löytyvät opiskelua vastaavat työtehtävät, tarpeelliset välineet sekä osaavaa henkilöstöä ohjaukseen. Työnantaja nimeää työpaikkaohjaajan ja oppilaitos ohjaavan opettajan. Työpaikalla oppien voi suorittaa ammatillisen tutkinnon, tutkinnon osia tai tutkinnon osia pienempiä kokonaisuuksia.

Teoriapohja ja lähteet

Työpaikalla oppiminen on motivoiva tapa hankkia työelämässä tarvittavaa osaamista käytännönläheisesti aidossa työympäristössä ja -tilanteissa. Opiskelu toteutetaan tavoitteellisesti ja ohjatusti.

Työssäoppimisen aikana opiskelijalla on oikeus saada sellaista opetusta ja ohjausta, joka mahdollistaa osaamistavoitteiden saavuttamisen. Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskelijalle laadittavassa henkilökohtaisessa osaamisen kehittämissuunnitelmassa (HOKS) suunnitellaan yksilöllisesti opiskelijan mahdollisesti tarvitsemat ohjaus- ja tukitoimet. Uudessa laissa on säädetty, että opiskelijalla on oikeus saada oppimisen tukea. Tavoitteena on ennaltaehkäistä opiskelijan vaikeuksien kasautumista, monimutkaistumista, suorittamattomien opintojen kertymistä ja opintojen keskeyttämistä. Lisäksi koulutuksen järjestäjän tehtävänä on seurata opiskelijan osaamisen kehittymistä.

Ammatillisen koulutuksen perustehtävät ovat yksilöiden osaamisen kehittäminen ja työelämän palveleminen. Koulutus- ja oppisopimustoiminnassa rakennetaan työelämän kanssa arjen yhteistyötä, joka varmistaa osaltaan sen, että osaaminen ja osaamistarpeet vastaavat toisiaan. Laki ammatillisesta koulutuksesta määrittelee, että koulutus- ja oppisopimuksen perusteella opiskelija hankkii käytännön osaamisen työpaikoilla. Oppimisen tuella tarkoitetaan sitä, että opettaja, ohjaaja tai erityisopettaja auttaa tai ohjaa opiskelijaa oppimaan ja siten saavuttamaan ammattialansa tutkinnon perusteissa määritellyt ammattitaito- ja osaamisvaatimukset. Käytännössä oppimisen tuki voi olla tukiovetusta tai muita sellaisia ratkaisuja, jotka mahdollistavat opiskelijan oppimisen tai tukevat opiskelijan hyvinvointia. Oppimisen tuki voi vaatia yhteistyötä opiskeluhuollon tai muiden sidosryhmien kanssa. Oppimisen tuki järjestetään osana tutkintokoulutusta ja parhaimmillaan se muodostaa opiskelijan näkökulmasta tarkoituksenmukaisen ja mielekkään kokonaisuuden.

Opiskelijalla, jolla on vaikeuksia oppimisessa ja opiskelussa, on oikeus saada opettajan antamaa tukiovetusta tutkintokoulutuksen muun opetuksen ja ohjauksen ohella. Mikäli opiskelija on jäänyt opinnoissaan tilapäisesti jälkeen, tai muutoin tarvitsee lyhytaikaista tukea oppimiseen, hänellä on oikeus saada viivytyksettä tukiovetusta.

Tukiopetusta voidaan käyttää myös ennaltaehkäisevänä toimenpiteenä tukemaan opiskelijan oppimista. Tukiopetuksella tarkoitetaan opetuksen eriyttämisen muotoa, jossa opiskelijalle suunnitellaan yksilöllisesti oppimista tukevat tehtävät ja oppimista tukeva aikataulu sekä varmistetaan riittävä ohjaus. Ohjauksella tarkoitetaan yleisesti vuorovaikutukseen perustuvaa toimintaa, jossa opiskelijalle annetaan ohjeita, neuvoja, palautetta ja tukea opiskelijan lähtökohdat ja tavoitteet huomioiden. Tukiopetuksella voidaan lisätä opiskelijan oppimisvalmiuksia vahvistamalla opiskelutaitoja ja harjoittelemalla opiskelutekniikoita. Yhteisten aineiden opiskelussa tukiopetuksella voidaan tukea esimerkiksi matemaattisten, kielellisten tai tietoteknisten valmiuksien ja taitojen vahvistumista.

Oppimisen tueksi katsottavassa tukiopetuksessa voidaan tukea kielitaidon kehittymistä siltä osin, kun puutteellinen suomen tai ruotsin kielen taito liittyy opiskeltavaan tutkintoon, kuten ammattiin liittyvissä kielen käytön tavoissa tai ammattisanaston käytössä. Tukiopetusta ei käytetä peruskielitaidon opettamiseen. Erityisopettaja voi antaa erityisopetusta osana oppimisen tukea. Erityisopettajan antama erityisopetus voi olla tarpeen mukainen oppimisen tuen muoto niille opiskelijoille, joilla on lievempiä oppimisvaikeuksia esimerkiksi lukemisessa, kirjoittamisessa tai matematiikassa. Erityisopettaja voi tarjota tukea myös konsultoimalla muita opettajia ottamaan huomioon opiskelijoiden erityispedagogisia tarpeita opetuksessa, ohjauksessa, osaamisen hankkimisessa, osaamisen osoittamisessa.

On tärkeää, että oppimisen tuki toteutuu myös silloin, kun opiskelija opiskelee työvaltaisesti koulutus- tai oppisopimuksella. Kaikilla työelämäjaksoilla on varmistettava, että opiskelijan oikeus oppimisen tukeen toteutuu ja hän saa tarpeen mukaista ja oikea-aikaista tukea. Opiskelijalla on oikeus myös erityiseen tukeen esimerkiksi vamman, sairauden tai muun syyn takia. Erityinen tuki on säännöllistä ja pitkäaikaista tukea, joka toteutetaan erityispedagogisin ja monipuolisin vaihtelevin menetelmin. Myös erityisen tuen tulee toteutua työelämäjaksoilla.

LÄHTEET:

Hallintolaki 434/2003: Palveluperiaate ja palvelun asianmukaisuus (7-9 §).

<https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2003/434>

Koulutuskeskus Brahen Intra

Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017: Tutkinnon

suorittamismahdollisuuksista ja koulutuksesta tiedottaminen (123 §). Koulutuksen järjestäjien yhteistyövelvoite (124 §). <https://finlex.fi/fi/lainsaadanto/2017/531>

Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017 Luku 1 Yleiset säädökset:

Ammatillisten tutkintojen ja ammatillisen koulutuksen tarkoitus (2 §). Yhteistyö työ- ja elinkeinoelämän kanssa (4 §). <https://finlex.fi/fi/lainsaadanto/2017/531>

OPH 2025. Oppimisen tuen uudistus ammatillisessa koulutuksessa.

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/oppimisen-tuen-uudistus-ammattillisessa-koulutuksessa>

OPH 2025. Työelämässä oppiminen.

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/tyoelamassa-oppiminen>

Oppivelvollisuuslaki 1214/2020. <https://finlex.fi/fi/lainsaadanto/2020/1214>

Työturvallisuuslaki 738/2002. <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2002/738>

Valtioneuvoston asetus ammatillisesta koulutuksesta

https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/saaduskokoelma/2017/673#OT0_OT2

KOULUTUSKESKUS
BRAHE